

τεραστίας ἐκτάσεως οἰκονομίας καὶ ὁδηγοῦν εἰς σημαντικὴν συμπίεσιν τῆς τιμῆς κόστους.

4. Τέλος ἡ ρύθμισις τῆς λειτουργίας τοῦ μεταλλουργικοῦ Ἐργοστασίου Λαρύμνης ἐπιτρέπει τὴν λήψιν σταθερᾶς καὶ ἀνωτέρας ποιότητος προϊόντων ἀπὸ ὅ,τι ἀρχικῶς ἐπετυγχάνετο.

Αἱ μελέται αὗται αἵτινες τιμοῦν τὸν συγγραφέα καὶ διεθνῶς προβάλλουν τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιστήμην καὶ Τεχνικὴν, χαρακτηρίζονται διὰ τὴν ἐμβριθῆ θεωρητικὴν ἀνάλυσιν καὶ τὰ διεξοδικὰ τεχνικὰ διαγράμματα ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζονται τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα τῆς τροποποιήσεως καὶ ρυθμίσεως τοῦ κλιβάνου Kupp-Renn τῆς μεταλλουργικῆς ἐγκαταστάσεως Λαρύμνης.

Σήμερον, λόγῳ τῆς παγκοσμίου μεταλλευτικῆς κρίσεως, ἥτις κατὰ περίεργον τρόπον παρουσιάζεται ἀνὰ 25 ἕως 30 ἔτη, καὶ τὸ Μεταλλεῖον Λαρύμνης, ὅπως καὶ ἄλλα τῆς αὐτῆς φύσεως, ἀργεῖ. Κατὰ τὰς ὑπαρχούσας ὅμως πληροφορίας καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως προσπάθεια ἐπαναλειτουργίας του μὲ βάσιν οὐ μόνον τὸ Νικέλιον ἀλλὰ καὶ τὴν παραγωγὴν χάλυβος, ἡ ὁποία πραγματοποιουμένη θέλει ἀποτελέσει τὴν βάσιν τῆς πραγματικῆς ἐκβιομηχανοποιήσεως τῆς χώρας μας.

#### ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

**ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ.**— Ἡ σκοπιμότης μιᾶς ἑλληνικῆς κριτικῆς ἐκδόσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὑπὸ Παναγ. Μπρατσιώτου.

Ἡ ἰδέα περὶ μιᾶς ἑλληνικῆς κριτικῆς ἐκδόσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης εἶναι παλαιὰ ἐπιθυμία μάλιστα τῶν περὶ τὴν ἱερὰν ταύτην Βίβλον τῆς Χριστιανισμοῦ ἀσχολουμένων ἐλλήνων θεολόγων, ἐπιθυμία, τῆς ὁποίας ἡ πραγμάτωσις προσέκρουεν εἰς ποικίλα ἐμπόδια, πρὸ παντὸς δὲ εἰς οἰκονομικά. Ἡ ἐλπὶς ὅμως τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἰδέας ταύτης ἀνεπερώθη διὰ τῆς ἐπ' ἐσχάτων γενομένης ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἑθνικῆς Παιδείας, διὰ τοῦ Γεν. Γραμματέως αὐτοῦ κ. Ν. Καρμίρη, ὡραίᾳ προτάσεως, περὶ ἧς ἐγένετο ἡδη λόγος καὶ ἐν τῷ ἡμερησίῳ τύπῳ. Ἀκριβῶς δὲ ἡ πρότασις αὕτη, περὶ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ὁποίας διετυπώθησαν καὶ τινες ἀμφισβητήσεις, μοι παρέχει τὴν ἀφορμὴν νὰ ἐκθέσω ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου σκέψεις τινάς.

Κριτικὴν ἔκδοσιν τοῦ πρωτοτύπου ἑλληνικοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης λέγοντες ἐννοοῦμεν τὴν ἔκδοσιν ἐκείνην, ἥτις σκοπὸν προτίθεται νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἀρχετύπου κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ ἐπιδιώκει τοῦτο

διὰ τῆς κριτικῆς μελέτης τῆς χειρογράφου παραδόσεως τοῦ κειμένου τούτου, δι' ἀντιβολῆς τῶν σωζομένων κωδίκων ἀφ' ἑνὸς μὲν πρὸς ἀλλήλους, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς τὰς παλαιότερας μεταφράσεις τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ πρὸς τὰς μαρτυρίας τῶν χρησιμοποιοῦντων τὸ πρωτότυπον αὐτῆς κείμενον πατέρων καὶ παλαιῶν ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων.

Ἡ προσπάθεια πρὸς ἀποκατάστασιν τοῦ ἀρχετύπου κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἡ ὁποία ἀνομολογεῖται ὡς ἐν τῶν δυσχερεστάτων ἔργων τῆς ἐπιστήμης λόγῳ τοῦ μεγίστου πλήθους τῶν σωζομένων κωδίκων καὶ λοιπῶν μαρτύρων τῆς παραδόσεως τοῦ κειμένου τούτου, δὲν ὑπῆρξεν οὔτε ἄγνωστος οὔτε ξένη πρὸς τὴν ἀρχαίαν Ἑκκλησίαν, χρονολογουμένη τοῦλάχιστον ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ δ' αἰῶνος καὶ ὀφειλομένη ἀφ' ἑνὸς εἰς τὴν παρεῖσφρησιν πολλῶν ἀντιγραφικῶν σφαλμάτων τοῦ κειμένου εἰς τὰ χειρόγραφα, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἀπομίμησιν παρομοίων παραδειγμάτων πρὸς κριτικὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν κειμένων ὑπὸ διαφόρων ἐλλήνων κριτικῶν τοῦ γ' καὶ β' π.Χ. αἰῶνος, μάλιστα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅποιοι ἦσαν ὁ Ζηνόδοτος, ὁ Ἀρίσταρχος, Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος κ.ἄ. Ἐκ τῶν ἀρχαίων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων, τῶν ἀσχοληθέντων περὶ τὴν κριτικὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἀρχετύπου κειμένου τῆς ἐλληνικῆς Βίβλου, ἄξια μνείας μάλιστα τὰ ὀνόματα τοῦ Ὠριγένης, τοῦ Παμφίλου, τοῦ Λουκιανοῦ καὶ τοῦ Ἡσυχίου κατὰ τὸν γ' αἰῶνα καὶ ἀρχὰς τοῦ δ'.

Ἡ κυρίως ὁμῶς κριτικὴ ἐργασία ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης ἄρχεται ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, μέχρι τῆς ὁποίας ἐποχῆς, καὶ δὴ ἀκριβῶς μέχρι τοῦ 1842, τὸ ἐπικρατοῦν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ κείμενον ἦτο ἡ ὑπὸ τῶν Ὁλλανδῶν ἐκδοτῶν ἀδελφῶν Elzevier ἀναληφθεῖσα β' ἐκδοσις τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἣτις ἐστηρίζετο ἐπὶ τῶν ἐκδόσεων τοῦ Ἑράσμου, τοῦ Ροβέρτου Στεφάνου καὶ τοῦ Θεοδώρου Βέζα, ἀπέδιδε δὲ κυρίως τὸ βυζαντινὸν κείμενον τῶν μικρογραμμάτων ἐλληνικῶν κωδίκων· λόγῳ δὲ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ κειμένου αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἀπεκλήθη ἡδη ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν αὐτοῦ *textus receptus* (ἤτοι παραδεδεγμένον κείμενον). Τὸ κείμενον τοῦτο ἐξεδίδετο, ὡς τὸ στερεότυπον κείμενον τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὑπὸ τῆς Βρεττανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας μέχρι τοῦ 1904, ὅτε ἐξετοπίσθη ὑπὸ τοῦ νέου *textus receptus* τῆς ἐκδόσεως Nestle, χωρὶς νὰ παύσουν καὶ οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν αὐθεντίαν αὐτοῦ.

Τὴν πρώτην κριτικὴν ἐκδοσιν τῆς Καινῆς Διαθήκης ἀνέλαβεν ἀπὸ τοῦ 1842 - 1850 ρηξικέλευθος κριτικός, ὁ ἔγκριτος γερμανὸς φιλόσοφος Lachmann, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἐπίσης Γερμανοῦ κριτικοῦ Buttmann, ἐπὶ τῇ βάσει κυρίως μεγαλογραμμάτων κωδίκων, παραγκωνισθέντων τῶν μικρογραμμάτων τοῦ βυζαντινοῦ κειμένου, πρᾶγμα τὸ ὅποῖον ἀπετέλει ἐπανάστασιν ἐναντίον τοῦ *Textus receptus*, ἅρα δὲ καὶ κατὰ Βυζαντινοῦ κειμένου πρὸς ὄφελος τοῦ Δυτικοῦ.



Μετά τὸν Lachmann διεκρίθη ἐν τῇ κριτικῇ τοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης ὁ γερμανὸς θεολόγος Κωνσταντῖνος Tischendorf, ἐκδώσας ὀκτάκις τὸ κείμενον τῆς Καινῆς Διαθήκης, τοῦ ὁποῦ ἡ ὀγδόη μείζων κριτικὴ ἔκδοσις (editio octava critica major, 1867 - 72), στηριζομένη ἐπὶ τῶν μεγαλογραμμάτων κωδ. B καὶ Σιναΐτικοῦ, τὸν ὁποῖον καὶ εἶχεν ἀνακαλύψει καὶ κατορθώσει νὰ μεταφέρῃ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἱ. Μονῆς τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης ἐπὶ τοῦ Σινᾶ ὡς δῶρον πρὸς τὸν ῥωσὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον Β' (σήμερον εὐρίσκεται ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ πωληθεὶς ὑπὸ τῶν Μπολσεβίκων), ἡ μείζων, λέγω, κριτικὴ αὕτη ὀγδόη ἔκδοσις τοῦ Tischendorf, παρὰ τὰς πολλαπλᾶς ἀτελείας τῆς, ἐξακολουθεῖ νὰ κατέχῃ πρωτεύουσαν θέσιν, μάλιστα διὰ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν καταλοίπων τοῦ Tischendorf, τὴν ὁποῖαν ἀνέλαβε καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν τοῖς Προλεγομένοις (Prolegomena) εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἔκδοσιν ὁ ἀείμνηστος φιλέλλην διδάσκαλος ἡμῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας, ὁ ἀμερικανογερμανὸς κριτικὸς Caspar Renè Gregory, ὅστις ἔπεσε κατὰ τὸν α' παγκόσμιον πόλεμον ὡς ἐθελοντὴς ἑφεδρος ἀξιωματικὸς τοῦ Γερμανικοῦ στρατοῦ. Εἰς τὸν Gregory ὀφείλεται ἡ ἔκτοτε διαρκῶς προωθουμένη εἰσήγησις περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς ἐπεξεργασίας καὶ ἐν γένει ἀξιοποιήσεως ἅπαντος τοῦ ὑπάρχοντος ὑλικοῦ πρὸς συγκρότησιν ἀρτιωτάτης κριτικῆς ἐκδόσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης. Πρὸς τὴν κατεύθυνσιν δὲ ταύτην ἐκινήθησαν ἄφ' ἐνὸς μὲν οἱ Ἀγγλοὶ κριτικοὶ Westcott καὶ Hort εἰς τὰς σπουδαιοτάτας κριτικὰς αὐτῶν ἐρεῦνας καὶ ἐκδόσεις, ἄφ' ἐτέρου δὲ οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου Bernard Weiss καὶ Herrmann von Soden. Ὁ von Soden μάλιστα, εὐτυχήσας νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν οἰκονομικὴν συνδρομὴν πλουσίας κυρίας, ἐπεδίωξε τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς ἐπεξεργασίας τοῦ ὑπάρχοντος ὑλικοῦ καὶ δὲν ἠρέσθη μόνον εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μεγαλογραμμάτων κωδίκων καὶ τῶν ἀρχαίων μεταφράσεων τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀλλὰ, κατ' ἀντίδρασιν πρὸς τὸν ἤδη ἀπὸ τοῦ Lachmann κρατοῦντα παραγκωνισμόν τῶν μικρογραμμάτων κωδίκων, τ.ἔ. τοῦ Βυζαντινοῦ κειμένου, ὡς εἵπομεν, ἔστρεψε μετ' ἰδιαίτερου ζήλου τὴν προσοχὴν του εἰς τὴν ἀνὰ τὰς διαφόρους βιβλιοθήκας τῆς Δύσεως καὶ τῆς Ἀνατολῆς περισυλλογὴν καὶ ἐκμετάλλευσιν καὶ τοῦ θησαυροῦ τῶν μικρογραμμάτων κωδίκων διὰ μέσου πλειάδος συνεργατῶν, ἐν οἷς καὶ τινες Ἑλλήνες, ὡς π.χ. ὁ συνάδελφος κ. Σ. Κουγέας. Μία ἐκ τῶν προόδων τῆς νεωτέρας κριτικῆς τοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης ὑπῆρξεν ἡ προσπάθεια κατατάξεως τοῦ ὑπάρχοντος ὑλικοῦ κατὰ διαφόρους τύπους καὶ εἰς διαφόρους οἰκογενείας, ὡς βλέπομεν, κυρίως, ἐν ταῖς ἐργασίαις τῶν Westcott καὶ Hort ἄφ' ἐνὸς καὶ τοῦ von Soden ἄφ' ἐτέρου.

Παραλλήλως ὁμως πρὸς τὰς σπουδαιοτάτας ταύτας προσπάθειας καὶ μάλιστα πρὸς τὸ γιγάντειον, πλὴν ἄνευ ἀναλόγου ἐπιτυχίας, ἐγχείρημα τοῦ von Soden, εἰς ἃς προσπάθειας ἐπεχείρησε νὰ προστεθῇ ἐν Ὁξφόρδῃ καὶ τὸ μέγα, ἀλλὰ ἀτυχὲς ἐγχεί-

ρημα ἐγκρίτων Ἀγγλων κριτικῶν (Kenyon, White, Souter, Burkitt, Streeter), βαίνει ἡ προσπάθεια πρὸς δημιουργίαν νέου Textus receptus, κειμένου δηλαδὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης εὐσυνόπτου καὶ εὐχρήστου, ἀλλὰ κριτικῶς ἀποκεκαθαμένου. Τὴν προσπάθειαν ταύτην ἀνέλαβεν ἀποτελεσματικῶς πρὸ παντὸς ὁ Eberhard Nestle ἐν Γερμανίᾳ, τὸ 1898, διὰ τῶν ἀλλεπαλλήλων ἐγχειριδίων ἐκδόσεων (23 μέχρι σήμερον), τῶν ὁποίων τὴν φροντίδα ἀπὸ τῆς ι' ἐκδόσεως, γενομένης ἐν ἔτει 1914, συνεχίζει ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Erwin Nestle. Αἱ ἐκδόσεις αὗται, διαρκῶς βελτιούμεναι, στηρίζονται κυρίως ἐπὶ τῶν τοῦ Tischendorf καὶ τῶν Westcott καὶ Hort, ἀπὸ δὲ τῆς γ' ἐκδόσεως καὶ ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ B. Weiss (β' ἔκδ. 1902 - 1905) πρὸς ἐξομάλυνσιν τῶν μεταξὺ τῶν μεγάλων ἐκδόσεων ὑπαρχουσῶν διαφορῶν Ἦδη δὲ ἀπὸ τῆς κβ' ἐκδόσεως προσετέθη ὡς συνεργάτης τοῦ Nestle ὁ ἄλλοτε ἐν Βερολίνῳ καὶ ἤδη ἐν Münster καθηγητῆς Kurt Aland, ὅστις, ἀποσυρθέντος λόγῳ ἡλικίας τοῦ Erwin Nestle, ἀνέλαβε ἤδη τὴν ὅλην φροντίδα τῆς κδ' ἐκδόσεως, παρασκευαζομένης ἐπὶ νέων βάσεων συμφωνοτέρων πρὸς τὰ πορίσματα τῶν τελευταίων ἐρευνῶν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ δὲ τούτῳ δι' ἰδιαιτέρως ἐγκυκλίου τοῦ νέου ἐκδότου ἐπιζητεῖται ἡ ἐπιστημονικὴ ἀρωγὴ τῶν γνωστοτέρων ἀλλοδαπῶν ἐρευνητῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τὸ κείμενον τῶν ἐκδόσεων τοῦ Nestle υἱοθετήθη ὑπὸ τῆς Βρεττανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας καὶ ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς, ὥστε νὰ δικαιολογῆται ὁ ἤδη μνημονευθεὶς χαρακτηρισμὸς τοῦ κειμένου τούτου ὡς νέου Textus receptus, χαρακτηρισμὸς, τοῦ ὁποίου ἡ σημασία μειοῦται κατόπιν τῶν διαπιστώσεων τῆς εἰρημένης τελευταίας ἐγκυκλίου τοῦ Aland.

Παραλλήλως πρὸς τὰς προσπάθειας τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀνεψιοῦ Nestle διὰ τὴν συγκρότησιν κριτικῶς ἀποκεκαθαρμένης, ἀλλ' εὐχρήστου μικρᾶς ἐκδόσεως, βαίνουν αἱ προσπάθειαι καὶ ἄλλων κριτικῶν, ὡς τῶν Richard Weymouth καὶ Alex. Souter ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ τῶν ρωμαιοκαθολικῶν Vogels, Merk καὶ Bovet ἐν Γερμανίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ, εἰς ἃς πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ἡ μικρὰ ἔκδοσις τοῦ H. von Soden, ἡ ὁποία δὲν ἐπέτυχεν οὐδὲ πόρρωθεν νὰ προσεγγίσῃ τὴν φήμην τῆς τοῦ Nestle.

Ὅμως, παρὰ τὰς καταβληθεῖσας μεγάλας καὶ πολυδαπάνους κριτικὰς ταύτας προσπάθειας, δὲν ἐπετεύχθη μέχρι τοῦδε τελείως ἱκανοποιητικὸν ἀποτέλεσμα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς προσεγγίσεως τοῦ τελικοῦ σκοποῦ, ὅστις εἶναι, ὡς εἵπομεν, ἡ διακρίβωσις τοῦ πραγματικοῦ πρωτοτύπου κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίῃ, ὅτι τὸ ἤδη εἰς χεῖρας ἡμῶν κείμενον δὲν εἶναι αὐθεντικόν, ἐφ' ὅσον ἀνομολογεῖται ὅτι τὸ ὑπάρχον κείμενον τόσον τῶν κριτικῶν, ὅσον καὶ τῶν λειτουργικῶν ἐκδόσεων τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀπάντων τῶν κωδίκων εἶναι κατ' οὐσίαν τὸ αὐτό. Ὅπωςδὴποτε αἱ ἀτέλειαι τῶν ὑπαρχουσῶν ποικίλων μεγάλων καὶ μικρῶν κριτικῶν ἐκδόσεων δικαιολογοῦν τὰς συνεχιζομένας συντονωτέρας



προσπαθείας ἀφ' ἐνὸς πρὸς βελτίωσιν τῆς εὐρύτατα ἤδη ἀνὰ τὸν προτεσταντικὸν μάλιστα κόσμον κυκλοφορούσης ἐκδόσεως τοῦ Nestle, καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς προπαρασκευὴν νέας κριτικῆς ἐκδόσεως ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς Βιβλικῆς Ἑταιρείας τῇ συνεργασίᾳ καὶ εὐρωπαϊῶν κριτικῶν καὶ τοῦ General Editorial Committee πρὸς πραγματοποίησιν τοῦ International Greek New Testament Project.

Ὑπὸ τὸ φῶς τῆς συντομωτάτης ταύτης ἱστορικῆς ἐπισκοπήσεως εἶναι εὐκόλον νὰ κατανοηθῇ ἡ σημασία τῆς ἐπιβεβλημένης ἑλληνικῆς συμβολῆς τόσον εἰς τὴν μέχρι τοῦδε, ὅσον καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν γιγάντειον προσπάθειαν τῆς κριτικῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ πρωτοτύπου κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὸ ὅποῖον ἔχομεν τὴν μεγάλην εὐτυχίαν ἀλλὰ καὶ τὴν μεγάλην εὐθύνην νὰ ἔχωμεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ δὴ εἰς τὴν «λεγομένην ἑλληνιστικὴν κοινὴν», τῆς ὁποίας ἄμεσος συνέχεια εἶναι ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ γλῶσσα. Εὐτυχῶς ἡ σχετικὴ ἑλληνικὴ συμμετοχὴ δὲν ἀπουσίασεν ἐντελῶς εἰς τὸν διεθνῆ ἐπιστημονικὸν στίβον, ἀλλὰ κατεβλήθη λίαν μὲν περιορισμένη, ἀξιοσπούδαστος ὅμως καὶ ρηξικέλευθος προσπάθεια. Πρόκειται περὶ τῆς καταβληθείσης περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, φροντίδος διὰ τὴν «κατὰ τὸ ἐνὸν ἀποκατάστασιν τοῦ ἀρχαιοτέρου κειμένου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν παραδόσεως καὶ μάλιστα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως», ἣτις ἀναγνωρίζεται ὡς ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὡς ἀρχιεπισκόπου αὐτῆς, θεματοφύλαξ τοῦ ἀνατολικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀνέλαβεν ἀπὸ τοῦ 1899 τριμελὲς πατριαρχικὴ ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, Σάρδεων Μιχαήλ, Σταυρουπόλεως Ἀποστόλου καὶ τοῦ ἐπιφανοῦς λαϊκοῦ καθηγητοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς ἀειμνήστου Βασιλείου Ἀντωνιάδου, ὅστις ὑπῆρξε καὶ ὁ εἰσηγητὴς καὶ αὕτη ἡ ψυχὴ τοῦ ἐγχειρήματος.

Ὡς βάσις τῆς προσπάθειας ταύτης, τῆς ὁποίας τὴν ἀναγκαιότητα ὑπεδείκνυνεν ἤδη καὶ ὁ ἔγκριτος τῶν Ἀθηνῶν καθηγητὴς Ἑμμανουὴλ Ζολώτας ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ ὑπομνήματός του εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἐπιστολὴν Παύλου, ἐτέθησαν ἀφ' ἐνὸς τὰ μικρογράμματα χειρόγραφα, ὄντα κατὰ τὸ πλεῖστον νεώτερα τοῦ ἰ' αἰῶνος καὶ περιέχοντα τὸ ἱερὸν κείμενον ἐν συνεχείᾳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ λεγόμενα «Ἐκλογάδια» (Lectionaria, ὡς τὰ ἀποκαλοῦν οἱ Δυτικοί), εἴτε ὡς «Εὐαγγέλια», εἴτε ὡς «Πραξάποστολοι» καὶ εἴτε ὡς «πλήρη», δηλ. περιέχοντα πάσας τὰς ἐπ' ἐκκλησίας ἀναγνωσκομένας περικοπὰς τῆς Καινῆς Διαθήκης, διανεμημένας δὲ καθ' ὠρισμένον σχέδιον εἰς ἀπάσας τὰς ἡμέρας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐνιαυτοῦ, εἴτε ὡς «ἀτελῆ», περιέχοντα μόνον τὰ ἀναγνώσματα τῶν Σαββάτων καὶ τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν διαφόρων ἑορτῶν. Ἐστηρίχθη δὲ ἡ πατριαρχικὴ αὕτη ἔκδοσις ἐπὶ πολυαρίθμων, ὡς λέγεται ἐν τῷ προ-

λόγω της, χειρογράφων παραβληθέντων ἐν Κωνσταντινουπόλει, 'Αγ. 'Ορει, 'Ιεροσολύμοις, 'Αθήναις καὶ ἀλλαχοῦ. Ἐκ τούτων ἦσαν Εὐαγγέλια μὲν 62, Πραξαπόστολοι δὲ 30 καὶ 'Αποκαλύψεις 24, ἐξ ὧν ἐλάχιστα ἦσαν ἀρχαιότερα τοῦ ι' καὶ νεώτερα τοῦ ις' αἰῶνος, ὀλίγα δὲ ἀνῆκον εἰς τὸν ι'—ιδ' αἰῶνα. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν νεωτέρων ὑπῆρχον χειρόγραφα τινὰ οὐχ ἥττον δόκιμα καὶ ἀξιόλογα πολλῶν ἀρχαιοτέρων, ὡς ὄντα ἀντίγραφα ἀρχαιοτέρων ἀπογράφων, συμφώνως πρὸς τὴν ἤδη ὑπὸ τοῦ H. von Soden γενομένην ὑπόδειξιν. Ἡσκήθη δὲ καὶ κριτικὴ ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ, πλὴν τοιαύτῃ, ὥστε, ὡς παρατηροῦν οἱ ἐκδότες, «τῆς στίξεως καὶ τῆς ὀρθογραφίας ἐξαίρουμένης, οὐδεμία, παρὰ τὸ κύρος τῶν ὑποκειμένων ἀπογράφων, ἐγένετο οὔτε μεταθέσεις οὔτε ὑποκατάστασις οὔτε προσθήκη οὔτε ἀφαίρεσις, ἐκτὸς σπανίων ἐξαιρέσεων καὶ τούτων μετ' ἐπαρκῶν μαρτυριῶν ἄλλοθεν προερχομένων». Τὸ κείμενον τῆς ἐγχειριμένης ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκδόσεως ταύτης, δημοσιευθὲν τῷ 1904 ἐν Κωνσταντινουπόλει, παρουσιάζον δὲ ἀρκετὰς διαφορὰς ἀπὸ τοῦ παλαιότερου Textus receptus τοῦ ἐλβεριανοῦ κειμένου, ἀνετυπώθη πολλάκις καὶ ἐν 'Αθήναις καὶ δὴ ὑπὸ τε τῆς ἀδελφότητος τῆς «Ζωῆς» πολλάκις, ἐσχάτως δὲ καὶ ὑπὸ τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας, ὡς καὶ ὑπὸ διαφόρων ἀθηναϊκῶν ἐκδοτικῶν οἴκων.

Ἡ ἐκδοσις ὅμως αὕτη ἀποτελεῖ μὲν καλὴν καὶ ἀξιέπαινον ἀπαρχήν, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ θεωρηθῇ ὡς κριτικὴ ἐκδοσις τοῦ λειτουργικοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον στερεῖται καὶ κριτικοῦ ὑπομνήματος (Apparatus criticus), στηρίζεται δὲ μόνον ἐπὶ περιορισμένου ἀριθμοῦ ἐκλογαδίων, ἐνῶ ταῦτα, μετὰ τὰς ἐρεῦνας τῶν τελευταίων ἐτῶν, ἀνέρχονται εἰς 1670. Ἐπιβάλλεται λοιπὸν νὰ ἀναληφθῇ νέον ἐγχείρημα πρὸς ὁλοκλήρωσιν τῆς φιλοτιμίας καὶ ἀξιωματικῆς προσπάθειας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ τὴν προπαρασκευὴν νέας ἐκδόσεως τοῦ ἐν τῇ ἑλληνικῇ καὶ ὅλῃ τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ χρησιμοποιουμένου λειτουργικοῦ κειμένου τῆς παραδόσεως, χρονολογουμένης, ὡς εἴπομεν, ἀπὸ πολλῶν αἰώνων. Ἡ προπαρασκευὴ δὲ αὕτη θὰ πρέπη νὰ στηριχθῇ ἀφ' ἑνὸς ἐπὶ ἀντιβολῆς τῶν χειρογράφων Ἐκλογαδίων πρὸς ἄλληλα καὶ πρὸς τὰ ἱερὰ κείμενα, τὰ ὅποια διεσώθησαν εἰς ἡμᾶς εἴτε σποραδικῶς ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν ἐλλήνων πατέρων καὶ ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων εἴτε ἐν ταῖς σχετικαῖς ἐρμηνείαις αὐτῶν, καὶ πρὸς τὴν Σλαβωνικὴν μετάφρασιν τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπὶ τῆς κριτικῆς ἐπεξεργασίας τοῦ ἐκ πάντων τούτων τῶν μαρτύρων τῆς παραδόσεως συλλεγγομένου πλουσιωτάτου ὕλικου τοῦ λειτουργικοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

Μία τοιαύτη κριτικὴ ἐκδοσις, ἥ ὁποία δὲν πρόκειται νὰ ἀνταγωνισθῇ τὴν ἄλλως ἀτελῆ κριτικὴν ἐγχειρίδιον ἐκδοσιν τοῦ Nestle ἢ ἄλλου τινός, πλὴν τῆς ὀφειλείας τὴν ὁποίαν θὰ παράσχη πρὸς βελτίωσιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, θὰ ἀποτελέσῃ καὶ σοβαρὰν συμβολὴν εἰς τὴν διεθνή προσπάθειαν πρὸς



διακρίβωσιν τοῦ ἀρχετύπου κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἐς ληφθῆ δὲ σοβαρῶς πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι τὸ λειτουργικὸν κείμενον τῆς Βίβλου τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἀναγνωρίζεται ὑπὸ πάντων, ἂν καὶ εἰς διάφορον βαθμὸν, ὡς ἄξιον πάσης προσοχῆς, λόγῳ καὶ τῆς ἀρχαιότητος τῆς παραδόσεως ἐφ' ἧς στηρίζεται, καὶ τῆς σταθεροποιήσεως αὐτοῦ διὰ τῆς μακροτάτης καθημερινῆς χρήσεως ἐν τῇ λατρείᾳ, ἥτις σταθεροποιήσεως εὐλογον ἦτο νὰ προστατεύσῃ τοῦτο ἀπὸ πάσης ἐκουσίας ἢ ἀκουσίας παραφθορᾶς κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν, δι' ὃ καὶ σπουδαῖοι ἀλλοδαποὶ ἐρευνηταί, ὡς οἱ H. Greeven, Colwell, Riddle, Metzger, Hoskier κ.ἄ., ἀσχολοῦνται μετὰ ζήλου περὶ αὐτό.

Ἴδου λοιπὸν διατὶ πρέπει νὰ χαιρετισθῇ ἡ πρότασις τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἡ ἐρχομένη νὰ ὑπομνήσῃ ἐπιτακτικὸν καθήκον τῆς ἐλληνικῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν ἀνωτάτων πνευματικῶν ἐλληνικῶν ἱδρυμάτων, ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ὁποίων ἔχει ταχθῇ ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Ἡ ἐπιτυχὴς ὅμως ἐκτέλεσις τοῦ καθήκοντος τούτου θὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν ἐξῆς δύο ἀπαραιτήτων ὄρων :

α) Ὅτι ἡ ὑπόμνησις αὕτη θὰ συνοδευθῇ συντόμως ὑπὸ γενναίας χορηγίας εἴτε παρὰ τινος εὐσεβοῦς ἄμα καὶ φιλομούσου Ἑλλήνος ἢ Ἑλληνίδος εἴτε παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἴτε παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους εἴτε παρὰ τοῦ Βασιλικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν εἴτε διὰ συνεργασίας πάντων τῶν εἰρημένων παραγόντων.

β) Ὅτι εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σοβαροῦ τούτου ἐγχειρήματος θὰ ἐξασφαλισθῇ ἡ συνεργασία ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων ἀρμοδίων, ψηφιζομένου ἐιδικοῦ νόμου.

Δυνάμεις πνευματικαὶ ὑπάρχουν, εὐτυχῶς, μετὰξὺ τοῦ ἐλληνικοῦ ἔθνους, δυνάμεναι νὰ ἀναζητηθοῦν εἰς τὰς θεολογικὰς καὶ φιλοσοφικὰς σχολὰς τῆς χώρας ἡμῶν, ὡς καὶ εἰς τὰς δύο ἐλληνικὰς θεολογικὰς σχολὰς τῆς ἀλλοδαπῆς, δηλ. εἰς τὴν τῆς Χάλκης ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τὴν τῆς Βοστώνης ἐν Ἀμερικῇ, πάντως ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπάρχουν εὐτυχῶς καὶ διαπρεπεῖς φιλόλογοι δυνάμενοι νὰ βοηθήσουν σοβαρῶς εἰς τὸ μέγα ἔργον.

Τὰ σύγχρονα τεχνικὰ μέσα τῶν φωτοτυπιῶν τῶν κωδίκων διὰ τὴν ἀντιβολὴν αὐτῶν διευκολύνουν σημαντικῶς τὸ ἔργον τῆς μελέτης τοῦ πολυαρίθμου ὕλικου καὶ τὰ ἀπαραίτητα οἰκονομικὰ μέσα θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ἐξοικονομηθοῦν. Ταῦτα, ὅταν ὑπάρχουν, τότε καὶ αἱ λεπτομέρειαι τῆς πρωτοβουλίας τῆς κατανομῆς τῶν τομέων καὶ τῆς τεχνικῆς διαρθρώσεως τοῦ ὥραίου ἐγχειρήματος μιᾶς ἐλληνικῆς κριτικῆς ἐκδόσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης θὰ εἶναι δυνατόν, σὺν Θεῷ, νὰ ρυθμισθοῦν, παραμεριζομένης πάσης δυσχερείας καὶ ὑπερνικωμένης πάσης ἀτελείας, ἀλλὰ καὶ πάσης ἀπαισιοδοξίας καὶ μεψιμοιρίας.

Ἐς μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ κλείσω τὴν ἀνακοίνωσίν μου ταύτην μὲ ἓν λίαν ἐνθαρρυντικὸν μήνυμα, τὸ ὅποῖον μοὶ ἐστάλη μόλις πρὸ ὀκταημέρου προκαταβολικῶς ἀπὸ τὸν

ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Münster διακεκριμένον καθηγητὴν κ. Kurt Aland, εἰς ὃν ἀνετέθη ἡ φροντίς διὰ τὴν νέαν κριτικὴν ἔκδοσιν τοῦ Nestle καὶ ὁ ὁποῖος, εὐθὺς ὡς ἐπληροφορήθη τὸ σχέδιόν μας, ἔσπευσε νὰ μοὶ ἀνακοινώσῃ ὅτι ὄχι μόνον ἀποδίδει «ἐκτακτον σπουδαιότητα εἰς τὸ ἐγγείρημα τοῦτο» (ihm kommt eine ausserordentliche Bedeutung zu) καὶ ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν εἶναι «ἀσφαλῶς ὁ ἐνδεικνυόμενος δρόμος τῆς πραγματοποιήσεως αὐτοῦ (die ist sicher der gewiesene Weg)», ἀλλὰ καὶ δηλοῖ ὅτι τόσον αὐτός ὅσον καὶ οἱ συνεργάται του ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ διευθυνομένῳ Institut für textkritische neutestamentliche Forschung καὶ τὸ πλούσιον ὑλικόν, τὸ ὅποιον εἰς μικροφίλμ κλπ. διαθέτει τοῦτο, τίθενται προθύμως εἰς τὴν διάθεσίν μας. Δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι τοιαῦτα μηνύματα δὲν θὰ βραδύνουν νὰ φθάσουν εἰς ἡμᾶς καὶ ἐξ ἄλλων χωρῶν.

#### ΚΥΤΤΑΡΟΛΟΓΙΑ.—Κυτταρολογικαὶ ἔρευναι ἐπὶ τῆς γενέσεως μελανίνης ἐντὸς τριχῶν ποντικῶν, ὑπὸ Ἰωάνν. Χ. Πολίτου\*.

Τὸ ζήτημα τοῦ τρόπου τοῦ σχηματισμοῦ τῶν μελανινῶν ἐντὸς ζωϊκῶν τινων ὀργανισμῶν παραμένει πολλὸ σκοτεινόν. Κατὰ τινας ἡ καταγωγὴ τῶν χρωστικῶν τούτων εἶναι πυρηνική, κατ' ἄλλους εἶναι αὗται προϊόντα τοῦ πρωτοπλασματος καὶ δὴ τῶν μιτοχονδρίων.

Δὲν προτίθεται νὰ ἀπαριθμήσω ἐνταῦθα ἀπάσας τὰς πολυαρίθμους ἐρεῦνας τὰς ἀφορώσας εἰς τὰ προδρομικὰ στάδια τῶν μελανινῶν.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Bloch καὶ ἄλλαι νεώτεραι, περιλαμβανόμεναι εἰς τὸ διεξοδικὸν σύγγραμμα τοῦ Grüneberg ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς γενετικῆς τῶν μυῶν, παρέχουν ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Πρὸ τινων ἐτῶν, ἐξετάσαντες τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῶν κοκκίων τῆς μελανίνης, κυρίως εἰς τὰ μελανοφόρα τοῦ μεσεγχύματος τῶν ἰχθύων: *Barbus machola* καὶ *Barbus conchoni*, παρατηρήσαμεν ὅτι τὰ ραχιαῖα πτερύγια, τὰ θωρακικά, τὰ κοιλιακά, τὰ ὑπογάστρια καὶ τὰ οὐραῖα ἀποτελοῦσιν ἐξαιρετικὸν ὑλικόν διὰ τὴν σπουδὴν τῶν μελανοφόρων κυττάρων.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται, γενόμεναι κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κυττάρων τούτων, ἐπέτρεψαν νὰ παρακολουθήσωμεν σαφῶς τὸν τρόπον τῆς μελανογενέσεως. Οὕτω κατὰ τὸ πρῶτον στάδιον τῆς ἀναπτύξεως τῶν μελανοφόρων παρατηρεῖται ἐντὸς τοῦ πρω-

\* JEAN POLITES, *Recherches cytologiques sur la formation du pigment melanique dans les poils des Souris.*